EUROPSKA
KOMISIJA

Bruxelles, 9.8.2022.
COM(2022) 391 final

2022/0233 (NLE)

Prijedlog

PREPORUKE VIJEĆA

o vodećim načelima za vrednovanje znanja

OBRAZLOŽENJE

1. KONTEKST PRIJEDLOGA

Komisija je 2008. donijela Preporuku o upravljanju intelektualnim vlasništvom pri prijenosu znanja i Kodeks prakse za sveučilišta i ostale javne istraživačke organizacije (C(2008) 1329). Područje istraživanja i inovacija znatno se promijenilo od 2008. u pogledu aktera i složenosti ekosustava istraživanja i inovacija te globalnih izazova. Pandemija bolesti COVID-19 pokazala je da je hitno potrebno upotrijebiti i vrednovati znanje u području istraživanja i inovacija stvoreno u Europskoj uniji. Zbog toga oblikovatelji politika moraju postaviti nove ciljeve i ažurirati smjernice o vrednovanju znanja.

Vodeća načela za vrednovanje znanja zamijenit će Preporuku Komisije iz 2008. i usmjeriti se na maksimalno povećanje ulaganja u istraživanje i inovacije izvan okvira tradicionalnog prijenosa znanja. Vrednovanje znanja ovisi o različitim kanalima[1] i uključuje sve dionike u ekosustav istraživanja i inovacija te njihovih znanja. Vodećim načelima popunit će se praznine u vrednovanju znanja među državama članicama i osigurati da građani u svim državama članicama mogu bolje iskoristiti rezultate istraživanja i inovacija.

Komunikacijom Komisije iz 2020. „Novi EIP za istraživanje i inovacije”[2] postavljeni su temelji za razvoj i ažuriranje vodećih načela za vrednovanje znanja i kodeks prakse za pametnu upotrebu intelektualnog vlasništva do kraja 2022. U Preporuci Vijeća od 26. studenoga 2021. o Paktu za istraživanje i inovacije u Europi[3] vrednovanje znanja utvrđeno je kao jedno od prioritetnih područja zajedničkog djelovanja za potporu europskom istraživačkom prostoru (EIP).

U Zaključcima Vijeća o budućem upravljanju europskim istraživačkim prostorom, donesenima 26. studenoga 2021.[4], potvrđen je program politike EIP-a za razdoblje 2022.–2024. Program uključuje „nadogradnju smjernica EU-a za bolje vrednovanje znanja” kao aktivnost 7. EIP-a. Prvi je rezultat toga da će se „razviti i poduprijeti vodeća načela za vrednovanje znanja”.

Vodeća načela za vrednovanje znanja dodatno će se poduprijeti dvama kodeksima prakse kojima će se sudionicima u ekosustavu istraživanja i inovacija pružiti detaljnije smjernice o provedbi u određenim područjima vrednovanja znanja. U aktivnosti 7. EIP-a predviđeni su *Kodeks prakse za pametnu upotrebu intelektualnog vlasništva* i *Kodeks prakse za istraživače u području normizacije*.

Vodeća načela temelje se na zajedničkom stvaranju podskupine Foruma EIP-a za vrednovanje znanja, koju je osnovala neformalna stručna skupina Komisije u okviru Foruma EIP-a za tranziciju.

---

1 Europska komisija, Glavna uprava za istraživanje i inovacije, „Innovation, Research & innovation valorisation channels and tools: Boosting the transformation of knowledge into new sustainable solutions” Ured za publikacije, 2020.

2 COM(2020) 628 final.

3 Preporuka Vijeća (EU) 2021/2122 od 26. studenoga 2021. o Paktu za istraživanje i inovacije u Europi, SL L 431, 2.12.2021., str. 1.

4 Dokument Vijeća 14308/21.

Ovim Prijedlogom preporuke Vijeća omogućit će se donošenje zajedničkog stajališta o načelima politike i mjerama za poboljšanje vrednovanja znanja u EU-u bez uvođenja pravno obvezujućih odredbi.

Vodećim načelima vrednovanja znanja poduprijet će se ažurirana industrijska strategija za Europu[5] i akcijski plan EU-a za intelektualno vlasništvo[6] tako što će se istraživačkoj zajednici ukazati na važnost upravljanja intelektualnim vlasništvom, promicati učinkovita upotreba i primjena intelektualnog vlasništva te olakšati pristup imovini zaštićenoj pravom intelektualnog vlasništva i njezina razmjena. Načelima će se poduprijeti i inicijative europskog zelenog plana te poboljšati povezanost istraživanja i normizacije u skladu sa strategijom EU-a za normizaciju[7]. U skladu s Komunikacijom Komisije o novom europskom programu za inovacije[8] vodeća načela pomoći će i da se iskoriste različiti talenti, intelektualna imovina i industrijski kapaciteti u Europi. Poboljšat će se vrednovanje znanja na sveučilištima i dati veća važnost kreativnim i poduzetničkim vještinama koje podupiru europsku strategiju za sveučilišta[9], europski prostor obrazovanja[10] i Program vještina za Europu za održivu konkurentnost, socijalnu pravednost i otpornost[11]. Nadalje, vodeća načela u skladu su sa Zaključcima Vijeća o vrednovanju istraživanja i provedbi otvorene znanosti donesenima 10. lipnja 2022.[12], u kojima se predlaže da se pri razvoju sustava za vrednovanje istraživanja u Europi uzme u obzir vrednovanje znanja. Konačno, vodećim načelima ojačat će se mogućnost sustava istraživanja i inovacija da podupre oblikovanje politika koje se temelji na dokazima, javne uprave[13] i bolju regulativu[14].

2. PRAVNA OSNOVA, SUPSIDIJARNOST I PROPORCIONALNOST

• Pravna osnova

Pravna osnova za ovu inicijativu su članak 182. stavak 5. i članak 292. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU). U skladu s člankom 292. UFEU-a Vijeće može usvajati preporuke i odlučuje na temelju prijedloga Komisije u svim slučajevima kada se Ugovorima predviđa da mora usvajati akte na temelju prijedloga Komisije.

Člankom 182. stavkom 5. otvara se mogućnost dopune aktivnostima planiranima u višegodišnjem okvirnom programu, čime se Europskom parlamentu i Vijeću, koji odlučuju u skladu s redovnim zakonodavnim postupkom i nakon savjetovanja s Gospodarskim i socijalnim odborom, omogućuje utvrđivanje mjera koje su potrebne za provedbu europskog istraživačkog prostora.

• Supsidijarnost (za neisključivu nadležnost)

U skladu s člankom 179. UFEU-a cilj je Europske unije jačati svoje znanstvene i tehnološke temelje ostvarivanjem europskog istraživačkog prostora u kojem će istraživači, znanstvene spoznaje i tehnologija slobodno cirkulirati, i poticati je kako bi postala konkurentnija,

5 COM(2020) 102 final i COM(2021) 350 final.
6 COM(2020) 760 final.
7 COM(2022) 31 final.
8 COM(2022) 332 final.
9 COM(2022) 16 final.
10 COM(2020) 625 final.
11 COM(2020) 274 final.
12 Dokument Vijeća 10126/22.
13 SWD(2021) 101 final
14 COM(2021) 219 final.

uključujući u svojoj industriji, te istodobno promicati sve istraživačke djelatnosti koje se na temelju ostalih poglavlja Ugovorâ smatraju potrebnima. U članku 180. UFEU-a navodi se da EU mora provoditi niz aktivnosti koje nadopunjuju aktivnosti koje se provode u državama članicama. To uključuje promicanje suradnje s poduzetnicima, istraživačkim centrima i sveučilištima te njihove međusobne suradnje, kao i širenje i vrednovanje rezultata u istraživačkim, tehnološko-razvojnim i demonstracijskim aktivnostima Unije.

U skladu s člankom 181. UFEU-a EU i države članice moraju koordinirati svoje aktivnosti istraživanja i tehnološkog razvoja kako bi se osigurala koherentnost politika pojedinih država i politike Unije. U bliskoj suradnji s državama članicama, Komisija može poduzeti svaku korisnu inicijativu radi promicanja te koordinacije, a osobito inicijative kojima je cilj utvrđivanje smjernica i pokazatelja, organizacija razmjene najbolje prakse i priprema potrebnih elemenata za periodičko praćenje i ocjenu. O tome se u cijelosti izvješćuje Europski parlament.

Svrha je vodećih načela za vrednovanje znanja donošenje zajedničkog stajališta o načelima i mjerama politike za nacionalne, regionalne i lokalne oblikovatelje politika kako bi se poboljšalo vrednovanje znanja. Provedbom vodećih načela osigurat će se da se podaci, rezultati istraživanja i inovacije učinkovito pretvaraju u održive proizvode, procese, usluge i politike koji imaju socioekonomsku vrijednost i korisni su za društvo. Predložena inicijativa u skladu je s člancima 179. i 181. UFEU-a, kojima se EU-u daje opća nadležnost za podupiranje, koordinaciju ili dopunu djelovanja država članica u njihovim aktivnostima u području istraživanja i tehnološkog razvoja. Usmjeravanjem na informiranje, razmjenu najboljih praksi i uzajamno učenje o ključnim aspektima vrednovanja znanja ovim će se Prijedlogom preporuke Vijeća povećati vrijednost rezultata istraživanja i inovacija u državama članicama bez uvođenja pravno obvezujućih odredbi.

Savjetovanja s državama članicama (provedena u okviru Foruma EIP-a za tranziciju, koji je osnovan kao neformalna stručna skupina Komisije) i dionicima pokazala su i da postoji potreba za ažuriranjem Preporuke Komisije iz 2008. o upravljanju intelektualnim vlasništvom pri prijenosu znanja kako bi se potaknuo kulturni pomak s tradicionalnog koncepta prijenosa znanja na vrednovanje intelektualnog vlasništva koje nastaje kao rezultat širokog raspona istraživačkih i inovacijskih aktivnosti, a to uključuje i poticanje zajedničkog stvaranja različitih aktera u sustavima istraživanja i inovacija.

Preporukom Vijeća povećat će se vidljivost vodećih načela u državama članicama i za dionike te će se tako osigurati dodana vrijednost za oblikovanje politika. Time će se EU-u olakšati zauzimanje stajališta za povećanje socioekonomske vrijednosti rezultata istraživanja i inovacija.

- **Proporcionalnost**

Predložene aktivnosti proporcionalne su ciljevima koji se nastoje postići. Prijedlogom se podupire ostvarivanje ciljeva EIP-a. Njime se dopunjuje rad država članica na vrednovanju znanja. U okviru prijedloga poštuju se prakse država članica i primjenjuje nijansiran pristup koji odražava različite gospodarske, financijske i socijalne okolnosti u državama članicama te raznolikost sustava istraživanja i odgovarajućih institucija i organizacija. Pritom se uzima u obzir i to da različiti nacionalni, regionalni ili lokalni uvjeti mogu dovesti do različite provedbe predložene preporuke.

Ni sadržaj ni oblik ovog Prijedloga preporuke Vijeća ne prelaze ono što je potrebno za ostvarivanje ciljeva u skladu s člankom 5. stavkom 4. Ugovora o Europskoj uniji. Obveze

koje države članice će preuzeti nisu obvezujuće, a svaka država članica može slobodno odlučiti koji će pristup primijeniti.

- **Odabir instrumenta**

Preporuka Komisije iz 2008. o upravljanju intelektualnim vlasništvom pri prijenosu znanja bila je prekretnica za mnoge javno financirane proizvođače znanja. U studiji objavljenoj 2013.[15] gotovo sve zemlje (92 %) uključene u studiju navele su da nacionalne i regionalne vlade podržavaju razvoj kapaciteta i vještina za prijenos znanja na sveučilištima i drugim javnim istraživačkim organizacijama. Neke države članice strateški ulažu u infrastrukturu i usluge prijenosa znanja, kao što su uredi za prijenos tehnologije i drugi posrednici, a neke su provele politike koje se odnose na intelektualno vlasništvo, kao što je nacionalni protokol za intelektualno vlasništvo u Irskoj. Unatoč tim postignućima EU i dalje zaostaje za globalnim konkurentima u pretvaranju znanstveno utemeljenih ideja u inovacije[16], a protok znanja unutar EU-a i dalje nije kontinuiran[17]. Digitalizacija, otvorena znanost i otvorene inovacije drastično su promijenile ekosustav u kojem djeluju akteri u području istraživanja i inovacija, a EU se mora na odgovarajući način prilagoditi.

U radnom dokumentu službi Komisije iz 2020. priloženom Komunikaciji Komisije „Novi EIP za istraživanje i inovacije" poboljšanje prijenosa i vrednovanja znanja u EU-u utvrđeno je kao jedan od neriješenih izazova[18]. Nemamo sveobuhvatnu europsku strategiju vrednovanja koja pruža pravac djelovanja, ciljeve i daje smjernice za upravljanje odnosima u području istraživanja i inovacija kako bi se potaknula suradnja u vrednovanju, uključujući savjete o upravljanju te upotrebi intelektualnog vlasništva. Potrebno je uzeti u obzir složenije ekosustave istraživanja i inovacija te uključiti širi skup dionika i aktera kako bi se osigurao dinamičan protok znanja.

Prethodna vodeća načela iz 2008. donesena su kao Preporuka Komisije. Kao instrument za trenutačna vodeća načela odabrana je preporuka Vijeća zbog političkog konteksta, posebno zbog potrebe za stvaranjem veće vrijednosti te povećanjem društvenih i gospodarskih učinaka istraživanja i inovacija, kako je navedeno u Preporuci Vijeća „o Paktu za istraživanje i inovacije u Europi". Time će se državama članicama dati veći osjećaj odgovornosti za načela, povećati vidljivost načela i potaknuti EU da zauzme stajalište za povećanje socioekonomske vrijednosti rezultata istraživanja i inovacija bez uvođenja pravno obvezujućih odredbi.

3. REZULTATI *EX POST* EVALUACIJA, SAVJETOVANJA S DIONICIMA I PROCJENA UČINKA

- **Savjetovanja s dionicima**

Mišljenja dionika prikupljena su u nekoliko navrata. Ovaj je Prijedlog rezultat procesa zajedničkog stvaranja s državama članicama u okviru Foruma EIP-a za tranziciju (koji je osnovan kao neformalna stručna skupina Komisije), posebno podskupine Foruma za

---

15 Europska komisija, Glavna uprava za istraživanje i inovacije, Barjak, F., Perrett, P., Es-Sadki, N., et al., *Studija o prijenosu znanja 2010.–2012.:završno izvješće*, Ured za publikacije, 2014.

16 Europska komisija, Glavna uprava za istraživanje i inovacije, Uspješnost EU-a u području znanosti, istraživanja i inovacija, 2020.:11 preporuka za pravednu, zelenu i digitalnu Europu, Ured za publikacije, 2021.

17 Europska komisija, Glavna uprava za istraživanje i inovacije, *Izvješće o napretku EIP-a za 2018.:Europski istraživački prostor:zajedničko unaprjeđenje istraživanja i inovacija u Europi*, Ured za publikacije, 2019.

18 SWD(2020) 214 final.

vrednovanje znanja, koja je imala posebnu zadaću i potrebnu stručnost za savjetovanje Komisije o izradi nacrta vodećih načela za vrednovanje znanja. Od travnja do svibnja 2021. provedena je anketa o „vodećim načelima za vrednovanje znanja” upućena državama članicama i zemljama Europskoga gospodarskog prostora kako bi se prikupile povratne informacije o trenutačnom stanju i učinku Preporuke Komisije iz 2008. o upravljanju intelektualnim vlasništvom pri prijenosu znanja. Od srpnja do rujna 2021. provedeno je i javno savjetovanje o vodećim načelima za vrednovanje znanja kako bi se prikupila stajališta širokog raspona dionika[19].

Rezultati tih savjetovanja jasno ukazuju na potrebu za ažuriranjem kako bi se potaknuo kulturni pomak s tradicionalnog koncepta prijenosa znanja na vrednovanje intelektualnog vlasništva koje nastaje kao rezultat širokog raspona istraživačkih i inovacijskih aktivnosti, a to uključuje i poticanje zajedničkog stvaranja različitih aktera u sustavima istraživanja i inovacija. U usporedbi s Preporukom Komisije iz 2008. smjernice bi trebalo proširiti sa sveučilišta i javnih istraživačkih organizacija na širi raspon dionika, kao što su pojedinačni istraživači, inovatori i poduzeća svih veličina, javne uprave i civilno društvo. Za češće zajedničko stvaranje i dijeljenje rezultata istraživanja trebaju se uzeti u obzir kontrola i vlasništvo nad svim vrstama intelektualne imovine na početku svakog koraka u procesu istraživanja i inovacija.

Relevantni dionici i krovne organizacije pozvani su da iznesu svoja stajališta na sastanku dionika EIP-a 16. ožujka 2022. U ovom se Prijedlogu ta stajališta uzimaju u obzir.

- **Procjena učinka**

Za ovaj Prijedlog nije potrebna procjena učinka i ona nije provedena. Međutim, kao aktivnost definirana u Komunikaciji Komisije „Novi EIP za istraživanje i inovacije”, u velikoj se mjeri oslanja na analitički rad i dokaze kojima se podupire novi europski istraživački prostor (Radni dokument službi Komisije iz 2020. priložen Komunikaciji Komisije „Novi EIP za istraživanje i inovacije”). Zaključuje se da su privatni i javni akteri razvili mnoge strategije, instrumente i mjere na razini EU-a te na nacionalnoj i regionalnoj razini kako bi poboljšali prijenos i vrednovanje znanja. Ipak, za učinkovitiju politiku vrednovanja znanja potreban je pomak prema cjelovitijem pristupu kako bi se stvorila vrijednost iz znanja i kako bi se rezultati istraživanja i inovacija pretvorili u održiva rješenja koja imaju gospodarsku vrijednosti te su od koristi za društvo.

4. UTJECAJ NA PRORAČUN

Nije relevantno.

5. DRUGI ELEMENTI

Ovaj Prijedlog kao dio akcijskog plana za EIP podlijegat će odgovarajućem mehanizmu praćenja, evaluacije i izvješćivanja koji je u njemu utvrđen.

[19] Europska komisija, Glavna uprava za istraživanje i inovacije, Eerola, I., *Savjetovanje s dionicima o vodećim načelima za vrednovanje znanja:izvješće o rezultatima*, Ured za publikacije, 2021.

2022/0233 (NLE)

Prijedlog

PREPORUKE VIJEĆA

o vodećim načelima za vrednovanje znanja

VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegov članak 292. prvu i drugu rečenicu,

uzimajući u obzir prijedlog Europske komisije,

budući da:

(1) Komisija je 10. travnja 2008. donijela Preporuku o upravljanju intelektualnim vlasništvom pri prijenosu znanja i Kodeks prakse za sveučilišta i ostale javne istraživačke organizacije[20]. Vijeće je pozdravilo i podržalo Preporuku i Kodeks prakse u svojoj Rezoluciji od 30. svibnja 2008.[21] Preporuka i Kodeks prakse zajedno su potaknuli mnoge javno financirane proizvođače znanja. Neke države članice strateški ulažu u infrastrukturu i usluge prijenosa znanja, kao što su uredi za prijenos tehnologije i drugi posrednici, a neke su provele politike koje se odnose na intelektualno vlasništvo, kao što je nacionalni protokol za intelektualno vlasništvo u Irskoj. U okviru Unije inovacija (2010.) razvijene su daljnje aktivnosti kojima se promiče prijenos znanja na razini EU-a[22].

(2) U Zaključcima Vijeća o ubrzanju protoka znanja u EU-u, donesenima 29. svibnja 2018.[23], navodi se da EU treba u potpunosti iskoristiti relevantno znanstveno i tehnološko znanje koje stvara te osigurati učinkovitiji prijenos rezultata projekata istraživanja i inovacija društvu i industriji kako bi se maksimalno povećao učinak ulaganja u istraživanje i inovacije. Također se poziva države članice da ispituju i razmjenjuju najbolje prakse prijenosa znanja te se poziva Komisiju da razvije i provede strategiju za širenje i praktičnu primjenu rezultata kako bi se dodatno povećala dostupnost i upotreba rezultata projekata istraživanja i inovacija te ubrzala njihova potencijalna primjena.

(3) Komunikacija Komisije „Novi EIP za istraživanje i inovacije”, donesena 30. rujna 2020.[24], navodi jačanje inovativnih ekosustava u kruženju i vrednovanju znanja kao jedan od ključnih ciljeva novog EIP-a i aktivnost kojom će se „ažurirati i razviti vodeća načela za vrednovanje znanja i kodeks prakse za pametnu upotrebu intelektualnog vlasništva”.

---

20 C(2008) 1329.

21 Rezolucija Vijeća o upravljanju intelektualnim vlasništvom pri prijenosu znanja i o Kodeksu prakse za sveučilišta i ostale javne istraživačke organizacije, 10323/08.

22 COM(2010) 546 final.

23 Dokument Vijeća 9507/18.

24 COM(2020) 628 final.

(4) U Novoj industrijskoj strategiji za Europu[25] i njezinoj ažuriranoj verziji iz 2021. naglašava se važnost upravljanja intelektualnim vlasništvom, posebno skretanjem pozornosti istraživačke zajednice na intelektualno vlasništvo, te je najavljena strategija za normizaciju kako bi se podržalo zauzimanje odlučnijeg stava prema područjima od interesa EU-a. Među ključnim su prioritetima Akcijskog plana EU-a za intelektualno vlasništvo[26] su „promicanje i učinkovita uporaba i primjena intelektualnog vlasništva" te „lakši pristup imovini zaštićenoj pravom intelektualnog vlasništva i njezina razmjena".

(5) U Strategiji EU-a za normizaciju[27] naglašava se važnost informiranja istraživačâ o strateškom značaju normizacije i uključivanja istraživačke i inovacijske zajednice u normizaciju u njezinoj ranoj fazi kao načina razvoja relevantnog stručnog znanja i vještina. U Strategiji se navodi i da će Komisija do sredine 2022. izraditi Kodeks prakse za istraživače u području normizacije kako bi se ojačala veza između normizacije te istraživanja i inovacija.

(6) U Zaključcima Vijeća o novom europskom istraživačkom prostoru, donesenima 1. prosinca 2020.[28], pozdravljena je inicijativa Komisije za preispitivanje Preporuke iz 2008. o upravljanju intelektualnim vlasništvom pri prijenosu znanja i Kodeksa prakse u skladu s Novom industrijskom strategijom za Europu.

(7) U Preporuci Vijeća od 26. studenoga 2021.[29] o Paktu za istraživanje i inovacije u Europi vrednovanje znanja utvrđeno je kao jedno od prioritetnih područja zajedničkog djelovanja za potporu europskom istraživačkom prostoru. U Paktu se stvaranje vrijednosti, društveni i gospodarski učinak prepoznaju kao dio zajedničkog skupa vrijednosti i načela za istraživanje i inovacije u Uniji koji bi države članice trebale uzeti u obzir pri razvoju svojih sustava istraživanja i inovacija.

(8) Program politike EIP-a za razdoblje 2022.–2024. priložen Zaključcima Vijeća o budućem upravljanju europskim istraživačkim prostorom od 26. studenoga 2021.[30] uključuje aktivnost za nadogradnju „smjernica EU-a za bolje vrednovanje znanja". Prvi rezultat toga bit će „razviti i poduprijeti vodeća načela za vrednovanje znanja". Ta aktivnost uključuje i izradu Kodeksa prakse za pametnu upotrebu intelektualnog vlasništva i Kodeksa prakse za istraživače o normizaciji kako bi se pružile detaljnije smjernice za provedbu određenih aspekata vrednovanja znanja.

(9) Otvorena znanost[31] standardna je metoda rada u sklopu okvirnih programa EU-a za istraživanje i inovacije te još jedno prioritetno područje za zajedničko djelovanje u okviru programa politike EIP-a za razdoblje 2022.–2024. Preporukom Komisije o pristupu znanstvenim informacijama i njihovu čuvanju[32] države članice potiču se da utvrde i provedu nacionalne politike za širenje znanstvenih publikacija i otvoren pristup tim publikacijama te za upravljanje istraživačkim podacima, posebno putem europskog oblaka za otvorenu znanost. U završnom izvješću platforme za politiku za

---

25 COM(2020) 102 final i COM(2021) 350 final.

26 COM(2020) 760 final.

27 COM(2022) 31 final.

28 Dokument Vijeća 13567/20.

29 Preporuka Vijeća (EU) 2021/2122 od 26. studenoga 2021. o Paktu za istraživanje i inovacije u Europi, SL L 431, 2.12.2021., str. 1.

30 Dokument Vijeća 14308/21.

31 Otvorena znanost znači pristup znanstvenom procesu koji se temelji na otvorenoj suradnji, alatima i širenju znanja, kako je definirano u Uredbi (EU) 2021/695, SL L 170, 12.5.2021., str. 15.

32 Preporuka Komisije (EU) 2018/790, SL L 134, 31.5.2018., str. 12.

otvorenu znanost[33] među elementima koje zajednički istraživački sustav za inovacije mora uključivati navodi se informiranje o vrijednosti intelektualnog vlasništva i upravljanje imovinom intelektualnog vlasništva. U Zaključcima Vijeća o vrednovanju istraživanja i provedbi otvorene znanosti donesenima 10. lipnja 2022.[34] predlaže se da se pri razvoju sustava za vrednovanje istraživanja u Europi uzme u obzir vrednovanje znanja.

(10) Komunikacijom Komisije „Europska strategija za podatke” od 19. veljače 2020.[35] poziva se da se iskoriste prilike koje podaci nude za poboljšanje uvjeta u društvu i gospodarstvu te da se taj potencijal iskoristi za odgovaranje na potrebe pojedinaca i time stvaranje vrijednosti za gospodarstvo i društvo. Građani će imati velike koristi od inovacija utemeljenih na podacima, kao što su poboljšano personalizirano zdravstvo, novi oblici mobilnosti i doprinos inovacija europskom zelenom planu.

(11) U Komunikaciji Komisije „Bolja regulativa: zajedničkim snagama za bolje zakonodavstvo” donesenoj 29. travnja 2021.[36] naglašava se da su znanstveni dokazi još jedan temelj bolje regulative, od ključne važnosti za detaljan opis problema, istinsko razumijevanje uzročno-posljedičnih veza i time logike intervencije. Kvalitetna istraživanja ne mogu se provesti preko noći, pa je nužno bolje predviđati i usklađivati potrebe za dokazima kako bi se osiguralo da su odgovarajući dokazi na raspolaganju kad je to potrebno. To znači i bolju mobilizaciju i uključivanje istraživačke zajednice u regulatorni postupak.

(12) Poticanje transverzalnih vještina kao što su poduzetništvo, kreativnost, kritičko razmišljanje i građanski angažman među ciljevima je komunikacijâ Komisije „o uspostavi europskog prostora obrazovanja do 2025.”[37], „europske strategije za sveučilišta”[38] i „Programa vještina za Europu za održivu konkurentnost, socijalnu pravednost i otpornost”[39]. Strateškim okvirom za europski prostor obrazovanja promiče se suradnja i uzajamno učenje država članica i ključnih dionika, npr. u obliku radnih skupina.

(13) Istraživački i inovacijski ekosustav temeljito se promijenio od Preporuke Komisije iz 2008. o upravljanju intelektualnim vlasništvom pri prijenosu znanja. Potrebno je ažuriranje kako bi se naglasak stavio na vrednovanje cjelokupnog znanja koje proizvode različite vrste aktera u dinamičnom istraživačkom i inovacijskom ekosustavu. Treba se suočiti s novim izazovima, kao što su sve složeniji vrijednosni lanci znanja, nove tržišne mogućnosti koje proizlaze iz novih tehnologija, novi oblici suradnje akademske zajednice i industrije ili akademske zajednice i javnosti, uključenost građana te uzajamnost u upravljanju intelektualnom imovinom u kontekstu međunarodne suradnje u području istraživanja i inovacija.

---

33 Europska komisija, Glavna uprava za istraživanje i inovacije, Mendez, E., *Napredak u području otvorene znanosti: prema zajedničkom sustavu znanja u području istraživanja: konačno izvješće platforme za politiku za otvorenu znanost*, Lawrence, R. (urednik), Ured za publikacije, 2020.

34 Dokument Vijeća 10126/22.

35 COM(2020) 66 final.

36 COM(2021) 219 final.

37 COM(2020) 625 final.

38 COM(2022) 16 final.

39 COM(2020) 274 final.

(14) Raznolikost kanala i alata za vrednovanje znanja[40] trebala bi se odražavati u rješavanju pitanja održivosti, socijalnih inovacija i inovacija u području politika te poticanju multidisciplinarne suradnje koja nadilazi tehnološka područja, uključujući discipline kao što su društvene znanosti, humanističke znanosti i umjetnost, npr. razmatranjem međusobne povezanosti socijalnih i okolišnih ili gospodarskih i okolišnih politika.

(15) Cilj je vodećih načela za vrednovanje znanja donošenje zajedničkog stajališta o mjerama i političkim inicijativama za poboljšanje vrednovanja znanja u EU-u.

DONIJELO JE OVU PREPORUKU:

VODEĆA NAČELA ZA VREDNOVANJE ZNANJA

KONTEKST I PODRUČJE PRIMJENE

Komisija je 2008. donijela Preporuku o upravljanju intelektualnim vlasništvom pri prijenosu znanja i Kodeks prakse za sveučilišta i ostale javne istraživačke organizacije. Preporuka je uglavnom bila usmjerena na javne istraživačke organizacije[41].

Vrednovanje znanja postupak je stvaranja društvene i gospodarske vrijednosti iz znanja povezivanjem različitih područja i sektora te pretvaranjem podataka i rezultata istraživanja u održive proizvode i rješenja od kojih društvo ima koristi u kontekstu gospodarskog blagostanja, koristi za okoliš, napretka i boljeg oblikovanja politika. Za usmjeravanje na vrednovanje znanja potrebno je proširiti područje primjene Preporuke iz 2008. i obuhvatiti cijeli ekosustav istraživanja i inovacija te njegove aktere.

Vrednovanje znanja promjena je paradigme kojom se uvode novi aspekti koji će stvoriti vrijednost iz postojećih i budućih istraživačkih i inovacijskih resursa te znanja, uključujući prešutno znanje[42]. Vrednovanje znanja dovest će do koristi za oblikovanje politika te do novih načina praćenja i evaluacije istraživanja i inovacija zahvaljujući razvoju pokazatelja i alata za mjerenje. To će utjecati na financiranje istraživanja i inovacija te dodati vrijednost znanosti, istraživanju i njihovim rezultatima. Za vrednovanje znanja potrebno je da akteri i korisnici/uživatelji prava na znanje i inovacije sudjeluju u ekosustavu istraživanja i inovacija, s posebnim naglaskom na upotrebi i ponovnoj upotrebi znanja u korist društva. Kao takav, to je koncept koji je širi od širenja znanja, koje uključuje obznanjivanje i pristupačnost znanja i rezultata.

Upravljanje intelektualnom imovinom ključno je za učinkovito vrednovanje znanja. Intelektualno vlasništvo obuhvaća sve rezultate ili proizvode djelovanja aktivnosti istraživanja i inovacija (npr. patenti, autorska prava, žigovi, publikacije, podaci, praktično iskustvo,

---

40 Europska komisija, Glavna uprava za istraživanje i inovacije, *Research & innovation valorisation channels and tools: boosting the transformation of knowledge into new sustainable solutions*, Ured za publikacije, 2020.

41 Pojam „javna istraživačka organizacija" uključuje specijalizirane organizacije za istraživanje tehnologije i visoka učilišta koja se bave aktivnostima istraživanja i razvoja te osposobljavanja u području istraživanja uz znatnu financijsku potporu javnih i sličnih izvora (npr. dobrotvornih i neprofitnih organizacija), https://ec.europa.eu/invest-in-research/pdf/download_en/metcalfe_report5.pdf.

42 Prešutno znanje je svako znanje koje se ne može kodificirati i prenijeti u obliku informacija dokumentacijom, akademskim radovima, predavanjima, konferencijama ili drugim komunikacijskim kanalima. Takvo se znanje učinkovitije prenosi među pojedincima u zajedničkom društvenom kontekstu i fizičkoj blizini, kako je objašnjeno u izvješću OECD-a „Globalno nadmetanje za talente: mobilnost visokokvalificiranih radnika" (engl. *Competition for Talent: Mobility of the Highly Skilled*), str. 9 sažetka.

prototipovi, procesi, prakse, tehnologije, izumi, softver itd.)[43]. Usmjeravanjem na upravljanje i zaštitu prava intelektualnog vlasništva ograničavaju se mogućnosti stvaranja vrijednosti. Kako bi se iskoristila puna vrijednost intelektualne imovine stvorene na temelju aktivnosti istraživanja i inovacija, potrebno je da organizacije koje provode aktivnosti istraživanja i inovacija upravljaju intelektualnom imovinom u širem smislu, uključujući onu koja se može zakonski zaštititi (patenti, autorska prava, žigovi itd.) i drugu intelektualnu imovinu koja bi se mogla koristiti u aktivnostima vrednovanja. Za to je potrebno razviti strategije upravljanja te promicati posebne i transverzalne vještine kako bi se iskoristila puna vrijednost stvorene intelektualne imovine.

Otvorenost kao načelo podupire stvaranje vrijednosti[44], a upotreba alata za upravljanje intelektualnom imovinom može pomoći u iskorištavanju rezultata, pozitivno doprinijeti inovacijama i povećati ukupnu dodanu vrijednost znanstvenih rezultata[45]. Kad je riječ o načelu „otvoreni koliko je to moguće, zatvoreni koliko je to potrebno", važno je prepoznati da se i otvorena znanost i otvorene inovacije[46] koriste alatima za upravljanje intelektualnom imovinom. Razumna upotreba rezultata istraživanja za stvaranje socioekonomskih koristi doprinijet će ukupnoj vrijednosti i važnosti znanstvenog istraživanja za društvo.

Poduzetničke prakse, procesi i vještine te sve što olakšava angažman s građanima, civilnim društvom i oblikovateljima politika nužne su sastavnice uspješnih inicijativa za vrednovanje znanja. Pretvaranje znanja u novu vrijednost, bez obzira na to odnosi li se na postupne ili disruptivne inovacije, oblikovanje politika na temelju dokaza ili dobrobit građana, zahtijeva proaktivan, hrabar pristup ili kulturu zajedničkog stvaranja/ međusektorskog angažmana u kombinaciji s poduzetništvomu nekim ili svim fazama postupka vrednovanja. Na taj bi način postupak vrednovanja mogao potaknuti prilagodbe u obrazovnim sustavima kako bi bolje odgovarali vještinama, kompetencijama i stavovima koji bi doveli do veće kreativnosti i stvaranja društvene vrijednosti. Razvoj i primjena poduzetničkih pristupa i pristupa usmjerenih na sudjelovanje/suradnju stoga su ključni za učinkovitost vrednovanja.

Poduzetnički procesi i metode[47] su otkrića koja se temelje na eksperimentima, tj. aktivnosti utemeljene na zajedničkom stvaranju koje obuhvaćaju različite organizacije te mnoge komplementarne kompetencije. Za takve postupke i metode potrebne su društveno-poduzetničke vještine i kapaciteti kako bi se olakšalo širenje socijalnog znanja izvan komercijalizacije. Upotrebom mreža, alata i instrumenata za koordinaciju otvorenih metoda iz strateškog okvira europskog prostora obrazovanja poticat će se vrednovanje znanja i razvoj povezanih vještina.

Stoga bi vodeća načela trebala obuhvaćati razvoj, upotrebu i upravljanje poduzetničkim praksama, procesima i vještinama na svim razinama društva u privatnim i javnim sektorima koji sudjeluju u vrednovanju znanja. To novo područje primjene zahtijeva od oblikovatelja

---

43 Intelektualna imovina prema potrebi može uključivati i rezultate i proizvode aktivnosti poučavanja.

44 OECD, *Making Open Science a Reality*, OECD Science, Technology and Industry Policy Papers, br. 25, OECD Publishing, Pariz, 2015.

45 Europska komisija, Glavna uprava za istraživanje i inovacije, *Open science and intellectual property rights: How can they better interact?: state of the art and reflections: sažetak*, 2022.

46 Osnovna je pretpostavka otvorenih inovacija otvaranje inovacijskog procesa svim aktivnim dionicima kako bi se znanje moglo slobodnije širiti i pretvarati u proizvode i usluge kojima se stvaraju nova tržišta, potičući snažniju kulturu poduzetništva, Europska komisija, Glavna uprava za istraživanje i inovacije, *Otvorene inovacije, otvorena znanost, otvorenost prema svijetu:vizija Europe*, Ured za publikacije, 2016., str. 13.

47 Ovdje se poduzetnički proces smatra metodom koja se temelji na otkrićima i kojom se odgovara na izazove i prilike povezane s tržištem i društvom eksperimentalnim razvojem i iskorištavanjem intelektualne imovine za stvaranje novih i korisnih vrijednosti (inovacija) za određeni skup dionika.

politika da usklade svoje ciljeve politika i uvedu nove pristupe potrebne za vrednovanje znanja. Cilj je ovih vodećih načela pomoći oblikovateljima politika u državama članicama da to učine.

Vodeća načela iz ove Preporuke stoga se odnose na inicijative politike usmjerene na sve kategorije aktera ekosustava uključenih u aktivnosti istraživanja i inovacija, kao što su:

- akademska zajednica, sveučilišta, istraživačke i tehnološke organizacije, druge javne istraživačke organizacije, akademije te znanstvene udruge,
- organizacije civilnog društva, građani i nevladine organizacije,
- privatni ulagači, financijske i investicijske organizacije, uključujući zaklade i dobrotvorne organizacije,
- pojedinci, npr. inovatori, istraživači, znanstvenici i studenti,
- industrija, uključujući mala i srednja poduzeća, novoosnovana poduzeća, izdvojena poduzeća, rastuća poduzeća i socijalna poduzeća,
- posrednici (npr. stručnjaci za prijenos znanja i tehnologije, inkubatori, znanstveni parkovi, regionalna, nacionalna i europska inovacijska središta, stručnjaci za intelektualno vlasništvo, savjetnici i stručnjaci za potporu inovacijama, timovi za znanstvenu komunikaciju i sudjelovanje u politikama, organizacije za savjetovanje o politikama/znanosti, stručnjaci za uključivanje građana itd.),
- nacionalna, regionalna i lokalna tijela, oblikovatelji politika te javni i privatni pružatelji usluga (npr. bolnice, javni prijevoz i pružatelji energije),
- privatne istraživačke organizacije,
- istraživačke i inovacijske infrastrukture i najsuvremenija pilot-postrojenja,
- tijela za normizaciju.

Vodeća načela navedena u nastavku primjenjuju se na sve ili većinu prethodno navedenih kategorija. Međutim, provedba načela mora se prilagoditi ciljnim akterima izradom dokumenata povezanih s Kodeksom prakse u suradnji s dionicima. Svaki kodeks prakse mogao bi biti tematski (npr. o intelektualnom vlasništvu, suradnji akademske zajednice i industrije ili suradnji akademske zajednice i javnog sektora) ili usmjeren na jednog ili nekoliko prethodno navedenih aktera (npr. stručnjaci za prijenos znanja, novoosnovana poduzeća ili poduzeća svih veličina). Kodeksi prakse imat će koristi od razmjena sa zajednicom Europskog instituta za inovacije i tehnologiju.

VODEĆA NAČELA

Ova vodeća načela bit će neobvezujuća. To znači da bi se u primjeni vodećih načela trebalo poštovati međunarodno i nacionalno zakonodavstvo i pravo EU-a (uključujući pravila o državnim potporama) te bi načela trebalo smatrati nastojanjima da se pravnim okvirom EU-a podupire vrednovanje znanja. Sva vodeća načela moraju se primjenjivati imajući na umu najširu moguću društvenu upotrebu[48], uključujući doprinos održivom društvu u skladu sa smjernicama EU-a za rješavanje pitanja vanjskog uplitanja u istraživanje i inovacije[49].

[48] Kada je to moguće i ovisno o kontekstu, pri aktivnostima vrednovanja trebalo bi, osim tradicionalnih pokretača dobiti, uzeti u obzir i potrebe društva i koristi za njega. Jedan od primjera je društveno

Vrednovanje znanja složen je postupak koji iziskuje znatne resurse kako bi se osigurao razvoj i održavanje potrebnog raspona vještina i prilagodljivih kapaciteta u EU-u. Trebalo bi nastaviti ulagati i povećati ulaganja u razvoj stručnjaka za posredovanje i prijenos znanja koji djeluju kao posrednici među relevantnim akterima u području istraživanja i inovacija. Posebno je važno poticati MSP-ove putem snažnih sveučilišnih regionalnih inovacijskih ekosustava, poticati proaktivnost u novoosnovanim, rastućim i poduzećima svih veličina te uvjeriti industrijske partnere da budu otvoreni za preuzimanje rizika.

Države članice, tvorci politika i drugi relevantni akteri trebali bi učiniti sljedeće u narednim područjima.

Vrednovanje znanja u politici istraživanja i inovacija

- Uspostaviti nacionalne strukture potpore kako bi se organizacijama pomoglo da postanu svjesne područja primjene ove Preporuke o vrednovanju znanja, procijeniti njezine posljedice za njih, mobilizirati financijska i nefinancijska sredstva za njezinu provedbu u praksi i razviti potrebne strategije i prakse za njezinu provedbu i promidžbu.
- Osigurati da se politike i prakse stvaranja vrijednosti definiraju, provode i objavljuju na organizacijskoj razini.
- Osigurati da se u okviru državno financiranih aktivnosti istraživanja i inovacija uzima u obzir najšira moguća društvena upotreba i vrednovanje intelektualne imovine stvorene na temelju aktivnosti istraživanja i inovacija, uz uključivanje svih aktera ekosustava, u skladu s pravilima EU-a o državnim potporama.
- Ojačati strukture, procese i prakse u kojima se rezultati istraživanja i znanstvenih spoznaja upotrebljavaju za osmišljavanje i provedbu javne politike te razvoj i reviziju standarda.
- Promicati jednakost, raznolikost i uključenost u aktivnostima vrednovanja znanja i njihovim ciljevima, kao i kad je riječ o osobama koje su uključene u takve aktivnosti, na primjer tako da istraživački timovi i sadržaj istraživanja i inovacija budu raznoliki te odražavaju perspektive, ponašanje i potrebe različitih društvenih skupina.

Vještine i sposobnosti

- Promicati i podupirati razvoj vještina i kapaciteta potrebnih za razvoj i provedbu mjera vrednovanja znanja u kojima sudjeluju svi dionici, od studenata, istraživača i izumitelja do profesionalnih posrednika te od korisnika tehnologije do oblikovatelja politika.
- Osigurati uspostavu programa mobilnosti između akademske zajednice, industrije i javnog sektora kako bi se olakšao razvoj vještina i uzajamno obogaćivanje kompetencija i praksi među akterima za vrednovanje znanja na nacionalnoj razini i razini EU-a.
- Osigurati da prešutno znanje osoba koje stvaraju intelektualnu imovinu koju treba vrednovati bude sastavni dio postupka vrednovanja. To znači da je važno

---

odgovorno licenciranje, odnosno osiguravanje da određene cijene konačnih proizvoda i usluga ne ugroze pristupačnost.

49 Europska komisija, Glavna uprava za istraživanje i inovacije, Rješavanje pitanja vanjskog uplitanja u istraživanje i inovacije: radni dokument službi Komisije, 2022.

promicati participativne pristupe koji omogućuju uključivanje talenata, vještina i prešutnog znanja u inovacije i vrednovanje.

- Poticati i olakšati multidisciplinarnu suradnju koja nadilazi tehnološka područja te uključuje discipline kao što su društvene, humanističke i umjetničke znanosti i pristupi zajedničkog stvaranja.

Sustav poticaja

- Razviti relevantan i pravedan sustav poticaja i osigurati te poticaje za sve aktere ekosustava istraživanja i inovacija, posebno za istraživače, inovatore, studente i osoblje sveučilišta i javnih istraživačkih organizacija, kako bi oni mogli učiti, primjenjivati i provoditi vrednovanje znanja te privući i zadržati talente.
- Osigurati mjere kako bi MSP-ovi, civilno društvo, građani, krajnji korisnici i javna tijela bili aktivni partneri u zajedničkom stvaranju inovacija s dodanom vrijednošću, čime bi se poboljšao pristup znanju i njegova upotreba, stjecanje vještina te potaknulo zajedničko eksperimentiranje.

Upravljanje intelektualnom imovinom

- Osigurati da se politike i prakse za upravljanje intelektualnim dobrima definiraju, provode i objavljuju u svim organizacijama uključenima u vrednovanje znanja.
- Ukazivati sveučilištima, istraživačkim organizacijama, javnim tijelima i poduzećima na važnost upravljanja intelektualnim dobrima u međunarodnom okruženju.
- Osigurati da se pri upravljanju intelektualnom imovinom razvijenom u javno financiranim aktivnostima istraživanja i inovacija u EU-u u obzir uzima i nastoji ostvariti što veća socioekonomska korist, uključujući doprinos održivosti za cijeli EU.
- Upoznati dionike s praksama i alatima za upravljanje intelektualnom imovinom i proširiti njihovu primjenu u otvorenoj znanosti kako bi se olakšala upotreba rezultata i podataka za inovacije.
- Osigurati učinkovito upravljanje intelektualnim vlasništvom u otvorenim inovacijskim procesima, npr. pomaganjem u aktivnoj izgradnji portfelja i podupiranjem platformi koje povezuju ponudu i potražnju za intelektualnim vlasništvom kako bi se za sve uključene strane stvarala što veća vrijednost.

Relevantnost za sustave javnog financiranja

- Osigurati da državno financiranje istraživanja i inovacija uzme u obzir i ojača primjenu načela vrednovanja znanja u istraživanjima koja će se financirati.
- Razmotriti posebne programe financiranja kojima bi se dopunilo financiranje istraživanja kako bi se osiguralo da se u ranoj fazi istraživanja potiče vrednovanje sa smjernicama o dodatnim mogućnostima financiranja za vrednovanje znanja.

Uzajamno učenje

- Promicati i podupirati nacionalne i transnacionalne procese i prakse uzajamnog učenja radi širenja i poticanja razmjene najboljih praksi[50], studija slučaja, uzora, stečenih iskustava i razvoja zajedničkih specifikacija za vrednovanje znanja.
- Utvrditi referentne vrijednosti uspješnih organizacija, ekosustava i inicijativa za vrednovanje znanja kako bi se razvili i promicali zajednički koncepti, modeli i poticaji koji služe kao smjernice za procjenu i provedbu upravljanja i postupaka vrednovanja znanja. Također, koristiti se stručnim znanjem, mrežama i iskustvom stečenim u relevantnim organizacijama, kao što su Ured Europske unije za intelektualno vlasništvo, Europski patentni ured, Europska poduzetnička mreža, Europski institut za inovacije i tehnologiju i njegove zajednice znanja i inovacija te druge međunarodne, europske ili nacionalne organizacije.
- Poticati sveučilišta i javne istraživačke organizacije da udruže svoje resurse, stručno znanje, podatke i infrastrukturu u različitim disciplinama, zemljama i regijama kako bi se više promicale prakse uzajamnog učenja.

Parametri

- Osigurati da dovoljan broj pokazatelja vrednovanja znanja odražava i obuhvaća ulazne vrijednosti, ponašanje i rezultate postupka vrednovanja, uključujući niz kanala i puteva za vrednovanje znanja. Pobrinuti se da se pri definiranju pokazatelja upotrebljavaju relevantni kvantitativni i kvalitativni parametri.
- Promicati zajedničke, dogovorene definicije, parametre i pokazatelje kako bi se doprinijelo uspješnosti EU-a u pogledu vrednovanja znanja, uzimajući u obzir kontekstualne razlike među državama članicama i akterima u vrednovanju znanja te posebnosti različitih sektora.
- Poticati i podupirati organizacije koje provode vrednovanje znanja na prikupljanje, razmjenu i upotrebu parametara kojima se poboljšava učenje i uspješnost aktera za vrednovanje znanja u EU-u.

Praćenje i evaluacija

- Osigurati da su prakse praćenja i evaluacije koje se upotrebljavaju za procjenu i evaluaciju operacija vrednovanja znanja međusektorske, da se njima uzimaju u obzir postojeći okviri, sve vrste koristi za različite dionike te različite rezultate vrednovanja znanja, uključujući doprinos održivosti.
- Razviti daljnje alate za praćenje i evaluaciju vrednovanja znanja kako bi se mjerili napredak i stupanj razvoja intelektualne imovine i truda uloženog u inovacije tijekom postupka vrednovanja znanja. Ti bi se alati trebali odnositi i na stvaranje vrijednosti i na njezin doprinos prelasku na održivo društvo. Nakon što se razvije, promicati upotrebu tog modela i razvijati sinergije s drugim relevantnim mjerama politike EIP-a.

Preporuka Komisije od 10. travnja 2008. o upravljanju intelektualnim vlasništvom pri prijenosu znanja i Kodeks prakse za sveučilišta i ostale javne istraživačke organizacije stavljaju se izvan snage.

[50] Repozitorij primjera najbolje prakse dostupan je na platformi Europske komisije za vrednovanje znanja, koja je stalno otvorena za podnošenje novih primjera.

Sastavljeno u Bruxellesu

Za Vijeće
Predsjednik